

گزارش اختصاصی - تمدن غنی چابهار به اسلام و قلعه پرتغالی‌ها باز نمی‌گردد زیرا تنها با اندکی گردش در این شهر به آثار و میراثی از دوره قبل از اسلام و پارینه‌سنگی برمی‌خوریم که درخور تحسین و تأمل هر بومی منطقه و گردشگر ایرانی و خارجی است. در این میان روستای تیس، جادویی با خود دارد که هر بازدیدکننده و علاقه‌مند به تمدن ایران را به فکر فرومی‌برد و خواهان است تا همچون یک کاشف، در تک‌تک خشت‌ها و آثار تیس هویت خود و ایران را جستجو کند. به همین دلیل است که سازمان منطقه آزاد چابهار با همکاری سازمان میراث و فرهنگی و گردشگری استان سیستان و بلوچستان و شهر چابهار درصدد برآمدند تا روستای تیس را به‌عنوان یک پایلوت حوزه میراث در قالب موزه بازسازی کرده و ثبت جهانی میراث باستانی و فرهنگی آن را مدنظر قرار دهند. ازاین‌رو بی‌مناسبت دیده نشد تا در خصوص اقدامات اخیر به جهت نگهداری اشیاء تاریخی و میراث فرهنگی این منطقه گفت‌وگویی را به شرح ذیل با عدنان حسینی مدیر گردشگری سازمان منطقه آزاد چابهار انجام دهیم.

تمرکز سازمان به جهت معرفی و نشان داده هویت تاریخی و فرهنگی چابهار بر روستای تیس قرار گرفته علت آن را بیان کنید؟

امروزه منطقه تیس و روستایی که داخل محدوده منطقه آزاد است مهمترین سایت باستان‌شناختی در سواحل مکران به شمار می‌رود و قدیمی‌ترین بندر هخامنشی معرفی می‌شود. علاوه بر این قدمت در حاشیه آن نیز محوطه باستانی قبل از اسلام را داریم که نشان می‌دهد در این منطقه زمانی تمدنی عظیم شکل گرفته است. این نشانه‌ها به حدی زیاد بوده و به قدیم و قدیم‌تر برمی‌گردد که در اطراف روستای تیس نشانه‌هایی از ابزار سنگی مربوط به دوران پارینه‌سنگی پیداشده و اکنون پژوهشگاه در حال بررسی بر روی آنها بوده و رغبتی شده تا کنکاش و جستجوها در این منطقه هرروز بیشتر و بیشتر شود و گمانه‌زنی‌ها برای پیدا کردن آثار، هویت و اشیا افزایش یابد.

در این خصوص چه اقدامات و همکاری‌هایی برای تقویت عملکرد حوزه میراث فرهنگی و تاریخی منطقه انجام شده است؟
قطعاً همکاری‌ها مطلوب به شمار می‌رود. هرچند بررسی و مطالعات به صورت سطحی انجام شده ولی در حوزه اجرا مانند لایه برداری، اقدامات خوبی در طی سال جاری خواهیم داشت، قابل تأمل است اگر بدانید؛ قراردادی نیز با سازمان میراث فرهنگی منعقد شده تا بتوانیم قدیمی‌ترین بندر حوزه تمدنی را برای اولین بار، توسط تکنیک باستان‌شناسی زیرآب مورد بررسی قرار دهیم و اعتباراتی هم در این خصوص اختصاص یافته است. همچنین برای بررسی تعیین حریم منطقه تیس و تصویب ضوابط آن جلساتی را با سازمان منطقه آزاد داشته و خواهیم داشت تا بتوانیم جلوی ساخت‌وساز غیرمجاز را گرفته و با ابزار قانونی از مداخله غیراصولی جلوگیری کنیم. متأسفانه ساخت‌وساز یک وضعیت نگران‌کننده دارد که تنها با همکاری مردم محلی و سازمان‌های مختلف می‌توان این خطر را از روستای تیس دور کرده و کانون مهم تمدن سواحل مکران را نجات داد.

موزه مردم‌شناسی و یا مکانی برای نگهداری اشیاء کشف شده در روستای تیس وجود دارد؟

بله، برای اولین بار باغ داخلی محوطه تیس که قدمت آن مربوط به پهلوی اول است مورد مرمت قرار گرفته و در حال تبدیل شدن به موزه مردم‌شناسی است. این اقدام نیز با مشارکت سازمان بوده و تصمیم داریم که این خانه تاریخی را به موزه محلی و مردم‌شناسی تبدیل کنیم.

برای کشف شده‌های روستای تیس چه برنامه‌ای دارید؟

چشم‌انداز و برنامه‌های ما این است که تمدن، تاریخ و فرهنگ این منطقه را در سطح جهانی معرفی کنیم اما در ابتدای راه هستیم. اکنون سکه‌ها و خیلی از این آثار که اطراف محوطه پیداشده است؛ توسط سازمان در موزه‌های جنوب شرق کشور مثل زاهدان به نمایش گذاشته شده و منطقه آزاد چابهار نیز برای اولین بار و به‌طور جدی به موضوع ورود پیدا کرده و با حمایت‌هایی که انجام می‌دهد ما می‌توانیم در زمینه حفظ آثار باستانی، حق مردم را در قبال شناختن پیشینه خود، ادا کرده و هم از این آثار حفاظت کنیم.

از برنامه و اقدامات انجام شده جهت ثبت جهانی فرهنگ و تاریخ منطقه بگویید؟

تصمیم داریم که در درازمدت این منطقه به عنوان یک منظر تاریخی، طبیعی و پژوهشی در یونسکو ثبت شود. دلایلی که منجر به این

تصمیم شده را می‌توان در قابلیت و ظرفیت‌های موجود در روستای تیس و اطراف آن دانست. به‌عنوان مثال امتیازات فرهنگ مردمی در کنار جاذبه‌های طبیعی، گردشگری و تاریخی است که می‌تواند الگو شدن این منطقه را رقم زند. این مهم در زمانی محقق می‌شود که بتوانیم قوانین بالادستی را با اهداف سازمان در حوزه میراث و فرهنگ، هماهنگ، و جلوی ساخت‌وساز را گرفت. اگر در این محدوده ساخت‌وساز مدیریت گردد می‌توان این منطقه را به‌صورت یک سایت باستانی و تاریخی تعریف کرد و در کنار آن نیز توسعه و اشتغال رونق گرفته و گردشگری تاریخی و باستانی پویا می‌شود.

مقداری از مشخصات و ظرفیت‌های موزه مردم‌شناسی روستای تیس بگویید؟

ساختمان موزه‌داری مساحتی با زیربنای 500 متر است که در حال احیاء و مرمت آن هستیم و با تغییر کاربری این ساختمان در پایان سال، بهره‌برداری آن را شاهد خواهیم بود و علاقه‌مندان می‌توانند در ایام عید نوروز سال 99 از آن بازدید کنند. آثاری که در موزه مورد نمایش قرار خواهد گرفت سکه و ابزار دوره اشکانیان و ساسانیان بوده که ثبت شده است.

ظرفیت روستای تیس به‌منظور ثبت جهانی آن چیست؟

محوطه باستانی تیس به‌عنوان یک روستای تاریخی، 6 اثر ثبت شده در خود دارد. همچنین 5 گورستان تاریخی، یک گورستان جن‌ها، ساختمان قدیمی دلوشی کهان نیز دو اثر در خود دارد؛ غارهای بان مسیتی که در قالب معبد بوده و قلعه پرتغالی‌ها که در روستای تیس است و همگی آنها را ثبت کرده و هم‌اکنون نیز چند اثر و محوطه دیگر در حال ثبت شدن است. این‌ها علاوه بر نشان دادن تمدن منطقه در کنار تاریخ، فرهنگ گویای مردم تیس و چابهار نیز به شمار می‌رود و ظرفیت مطلوب برای معرفی به سطح بین‌الملل را دارد.

چشم‌انداز بلندمدت خود را از اقدامات توسعه‌ای فرهنگ و موزه تیس چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ما خواهیم تا این آثار در حوزه گردشگری بهره‌برداری و حاشیه سواحل مکران نیز ثبت یونسکو شود به‌طوری‌که یکی دیگر از برنامه‌های موردنظر، ایجاد پایگاه میراث فرهنگی خلیج فارس و سواحل دریای مکران به شمار می‌رود و این مهم با همکاری سازمان

منطقه آزاد چابهار و سازمان میراث فرهنگی انجام خواهد شد. از سویی دیگر روستای تیس می‌تواند به یک سایت موزه مطرح در نزد کشورهای همسایه نیز تبدیل شود زیرا ما با کشورهای همچون افغانستان، هند، عمان و.. قرابت فرهنگی و تاریخی بسیاری داشته و این نکته می‌تواند برای جذب گردشگر امتیاز بزرگی به شمار رود.

